

Missi6nk.

Unitárius lelkészek között missi6nk hosszas fejtegetése j6részt f6l6slegesnek tetszik. Egy iskola n6velt mindnyájunkat. Egy c6l megval6sítására vállalkoztunk. Bízunk is, kivétel nélkül, hogy e c6lhoz k6zelebb jutunk s velünk együtt k6zelebb j6nek azok is, akiknek gondja ránk van bízva.

Az első missi6t maga J6zus adta f6l tanítványainak, azt mondván: menjeteK és tanítsatok minden népet. KereszteljéteK meg 6ket. A tanítás nem lehetett más, mint istenországa ismertetése. Új országot s az új országban új embereket kellett formálni. Az átformálás némely esetben pillanat műve volt. Fülökbe csengett J6zus szava: „kövess, kövess engemet“. Ezt a hívó szót használták az apostollá lett tanítványok is. Volt benne bizonyos varázser6. El6ször 6ket járta volt át, mikor a csodatev6 ajakáról elhangzott. Most és azután is az csengett fülökben, ezt hangoztatták. Szükség6k volt rá, mert idegen és barátságtalan világgal állottak szemben.

Nekünk más kelyzetünk van, mert mi szervezett gyülekezetekhez, saját fajunkhoz vagyunk küldve. Nekünk a meglev6t kell megtartani, meger6síteni. Rövid el6adásomban három f6ladatot óhajtok megjel6lni: *fajunk védelmét, egyházunk védelmét, népünk megh6dítását.*

Els6 f6ladatunk, *fajunk védelme*, Istent6l örökl6tt jogunk, vérünk parancsa szerinti kötelességünk. Szükségtelen hivatkoznom arra a hatalmas áramlatra, amely a szomorú emlékü háború alatt és Wilson elmélete következtében f6lszínre dobta a fajok szerinti elhelyezkedés szükségességét. Ma már befejezett tényekkel állunk szemben. Mi, erdélyi magyarság, új állami kötelékbe jutottunk. Nekünk mint egyháznak itt kell folytatnunk misszi6nkat. Az unitárius vallás Erdélyben egészen magyar eredetü, magyar volt nagy apostolunk: Dávid Ferenc, magyar lelkek érlelték és értették meg az egyszerű evangéliumi unitárius hitet. Jogosan dicsekedett aranyosrákosi Székely Sándor azzal, hogy egyedül az unitárius vallás e föld szül6ttje. Itt ringott bölcs6je, itt szerezte meg a hitszabadság szent jogát a maga és mindenki számára. Székely népünké az érdem, hogy semmiféle ármány, er6szak és csábítás nem tudta kiírtani Erdély bércei közül. Olyannyira vérévé vált a székely-magyarságnak Dávid hite: egy az Isten, hogy csak akkor válna meg t6le, ha elveszítené székely-magyar faji jellegét.

Ránk vár a nagy f6ladat, hogy a mai kor szellemének és a hala-

dás elvének is teljesen megfelelő hitnek erejével táplálván, tartsuk meg népünk faji öntudatát és azt a jellemet, amely az idő viharai között egészen sajátosan fejlődött ki s olyan lett, amilyennél egyéb, székely faji jellegénél fogva, nem is lehetett.

Erdély jövőjére nézve nagyobb csapást nem tudok elképzelni annál, a mi érne akkor, ha a székely magyar népet elveszítené. Az a kultúra, a mi be van vésve Erdély köveibe, fáiba, a mi jelleget adott annyi ezer falunak, azok a vadrózsa, amelyek a nép ajkán fakadtak, azok a színek és vonalak, amelyek a kapuféltől a mestergerendáig mindent díszbe vontak, egy teremtő lélek szülöttei. Ha ez a lélek kivonulna innen, holt tetemmé változna a két országnak nagy része.

De nekünk, unitárius papoknak, már azért is utolsó lehelletig védeni kell fajunkat és nyelvét, mert az a gazdag irodalom — nyomtatott és írott — amelybe bele lehelt a lelkét annyi nemes lélek gondolatát Erdély legifjabb — ma már 400 éves — hitvallásáról, jogot követel a továbbéléshez. Fajunk népének egyszerü, világos gondolkozása, tiszta és helyesen disztingváló ítélete, megtalálta ebben a hitben az élet eledelét és italát.

Mindamellett is, hogy ma csak néhány tizezer lélek vallja magának az unitárius hitet, a mint Budapest református püspökének erdélyi lelke megvallotta, itt mindenki van valami az unitarizmusból. Nem válik sem kárára, sem szégyenére senkinek. Nekünk pedig hitünk és fajunk együtt áll, vagy együtt esik.

Ezzel szoros kapcsolatban mit szóljak *egyházunk védelméről*. Külső bajok, ellenséges áramlatok, mindig fenyegették. Ezekből talán sohasem volt több. De minél nagyobb a veszedelem, annál közelebb van az isteni gondviselés. Így volt mindig, így lesz ezután is. Ha valaha nagyobb megrázkódás ért, belülről származott. A belső meghasonlás, vagy a belső ellenség, még ha egy személy is, halálos veszedelmet rejt magában. Ilyennek látjuk nyomait a XVI. század végén, a XVII-ik század elején, ilyen sorvasztott azután is. Mert a belső baj gyökeres orvoslásától minden test irtózik.

Nekünk, papoknak, most valóban öntudatos, elszánt, vért s életet emésztő munkát kell végeznünk. Az egyházközségben jelentkező kicsinyes, de gyakran annál bántóbb megpróbáltatások, személyi támadások, rosszindulatu vádaskodások, félremagyarázások, néha talán lekicsinylések is, krisztusi türelmet, önmehtagadást kívánnak, de vajjon szabad-e hasonlót hasonlóval viszonznunk.

Én úgy fogom fel a kicsiny egyház életét és sorsát, mintha családom volna. A mi fáj egyik tagnak, fáj az egész testnek is, s viszont ha a test beteg, a tagok sorsa szomorú. És éppen most valóban el kell

felednünk, meg kell bocsátanunk mindent, mindenkinek, hogy az egyesek éljenek, gondolkozzanak és dolgozzanak az egészért.

Fölösleges rámutatnom az iskolákra, ki nem hallja a tanítók panaszt, és kinek nem fáj, hogy népünk egy része ijesztően közömbös, fáradt, érzéketlen. Lelket, érzést, megértést és tettekkészséget ébreszteni népünkben: *meghódítani népünket*, ez ma a mi legsürgősebb, legfőbb misszióink. Egyházunk olyan nagy lépést tett legfőbb testülete, a Egyházi főtanács újraszervezésével, amilyent egyik magyar egyház sem tett. Mi behívtuk falusi népünket a törvényhozók gyűlékezetébe. Igazán demokratikus testület lett a Főtanács, mert egyharmadát a falu küldi föl. Örvendetes jelenség. Illik, hogy az unitáriusok a legliberálisabbak, de az igazi misszió ezután következik. Föl kell ébreszteni nemcsak az új tagokban, hanem a leendőkből is azt a tudatot, hogy a joggal kötelességek járnak. Külföldi testvéreink szintén ilyen gondolkozással szerveződtek, hisz ők a nőket is felküldik évi gyűléseikre, de minden tagsággal együtt jár a tagsági díj megfizetése. Ez náluk egészen természetes, nálunk csak az egyházkebeli választásoknál van az a feltétel, hogy aki kepejével hátrálékos, nincsen szavazati joga. Bizony, most mindenkitől várjuk, hogy az egyház támoszlopaihoz vigyen vagy követ, vagy téglát. Ez az egyéni misszió s ha mi, papok, ennek tudatát fölértesztjük és cselekvővé tesszük népünk között, dicsőséges munkát végezünk.

Föl a lobogóval, rajta, induljon mindenki erre az új, üdvös és nemesítő missziói munkára!

Dr. Boros György,
egyh. főjegyző.

Liturgiánk reformja.

Templomi istentiszteletünknek mai bevett szertartási rendje, szokott formája lényeges vonásaiban a reformációtól dátálódik. A hitújítás óta e téren semmi lényeges módosítás, újítás nem történt, valamint más protestáns egyházaknál, úgy a mi egyházunknál sem. Pedig ha komolyan vesszük a keresztény tökéletesség parancsát, az élet fejlődésének, folytonos haladásának Istenadta, természetes jogát, a régi reformátori elvet: „ecclesia se semper reformari debet” — magasabb érdekek veszélyeztetése nélkül lehetetlen itt is az újítás elől kitérni.